

Vlaams
Parlement

vergadering **C75 – WON7**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

van 10 januari 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuynne tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de overschakeling op honderd procent groene energie
- 482 (2012-2013)

3

■

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de overschakeling op honderd procent groene energie - 482 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, we zijn in blijde verwachting van de overschakeling voor onze energievoorziening op 100 procent groene energie. Er is net voor het kerstreces een studie gepubliceerd van het Federaal Planbureau, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en het Waalse studie bureau ICEDD waaruit blijkt dat België tegen 2050 perfect op 100 procent groene stroom zou kunnen overschakelen.

Dit is een belangrijke studie omdat die een aantal scenario's oplijst op basis waarvan die doelstelling haalbaar zou kunnen zijn, zowel financieel-technisch als economisch. Er moet echter nog een en ander gebeuren om die doelstelling te halen. Het gaat om heel grote investeringen, zowel financieel als op het vlak van onderzoek en ontwikkeling. Er zal moeten worden gewerkt aan de productie-installaties, de opslagcapaciteit, het elektriciteitsnetwerk en aan de wijze waarop we de vraagzijde vormgeven in het energielandschap. Al die verschillende zaken moeten compleet worden getransformeerd om die doelstelling te halen tegen 2050.

We moeten anders gaan leven en werken als we de conclusies uit deze studie mogen geloven. Men gaat uit van een volledige elektrificatie van bijvoorbeeld onze mobiliteit. Men gaat ook uit van een eerder seizoensgebonden vorm van industrie. De energie-intensieve industrie rond Antwerpen zou rekening moeten houden met de seizoenen en de manier waarop op basis daarvan elektriciteit en energie beschikbaar zijn. Dat vraagt aanzienlijke veranderingen, zowel technisch, economisch als inzake mentaliteit.

Uiteraard zijn daar ook een aantal kosten aan verbonden. De schattingen lopen vrij ver uit elkaar, afhankelijk van het scenario. Concreet zou er 300 à 400 miljard euro nodig zijn. Tegen 2030 zouden we al 100 procent hernieuwbare elektriciteit moeten kunnen gebruiken.

Deze studie heeft ook heel wat baten gedetecteerd. Ik heb het dan onder andere over de creatie van nieuwe werkgelegenheid. Ook daar lopen de schattingen nogal ver uit elkaar: van 20.000 tot 60.000 jobs. We moeten ons er ook van bewust zijn dat een investering in de energiesector kapitaal is dat niet in een andere sector wordt geïnvesteerd.

Naast deze baten op het vlak van werkgelegenheid zijn er ook baten voor de handelsbalans. Indien de dure en duurder en onzekerder wordende import van fossiele brandstoffen grotendeels of gedeeltelijk zou wegvallen, dan zou onze handelsbalans daar aanzienlijk baat bij kunnen hebben. De kwaliteit zou uiteraard verbeteren en op termijn zouden we op een goedkopere manier in onze energie kunnen voorzien.

De doelstelling is dus haalbaar, zo blijkt uit de studie. Ze vergt wel een aantal belangrijke beleidskeuzes, zowel op Vlaams als op federaal, Europees en wereldniveau. Voor mijn partij is een langetermijnbeleid op het vlak van energievoorziening noodzakelijk. Wij pleiten al langer voor een rollend meerjarenplan met minstens een focus op twintig jaar om te komen tot een bevoorradingszekerheid op een duurzame manier, zowel ecologisch als economisch.

Minister, hoe beoordeelt u deze studie op haalbaarheid en kostprijs? Hoe beoordeelt u de studie per technische aanpassing? Er zijn verschillende scenario's waarbij een aantal bronnen van hernieuwbare energie op een andere manier worden ingezet: wind, zon, biomassa, import. Wat is uw visie op die verschillende scenario's die in de studie zijn weergegeven?

We hebben nu op het vlak van hernieuwbare energie een nieuw decreet dat in werking treedt en een nieuw ondersteuningsbeleid voor groene hernieuwbare energie. U zult ook inzetten op warmteprojecten in de loop van de komende maanden. Maar hoe kunnen we het Vlaams

energiebeleid nu afstemmen op de resultaten van deze studie? Bent u dat überhaupt van plan? Hoe ziet u dat concreet?

Het is heel belangrijk dat we de resultaten van deze studie proberen om te zetten in concrete beleidsdaden. We kunnen dat echter niet alleen. We zullen moeten overleggen met onze federale collega's, met de Federale Regering en de andere gewesten en uiteindelijk ook met andere landen in Europees verband. Heel concreet zijn we blij dat Groen het CD&V-voorstel van juni laatstleden heeft overgenomen om een stuk samenwerkingsfederalisme op het vlak van energie vorm te geven met een gezamenlijke zitting van de commissies Energie. Hopelijk komen er ook regelmatige bijeenkomsten van de verantwoordelijke ministers van Energie om uiteindelijk samen te komen tot een op elkaar afgestemd energiebeleid, wat ons betreft naar Duits model.

In Duitsland hebben de zestien deelstaten allemaal verschillende ambities om te komen tot een goede duurzame energievoorziening, maar het energiebeleid wordt in overleg op elkaar afgestemd. Dat gebeurt enerzijds op maat van de regio's, maar anderzijds ook in functie van de doelstelling die Duitsland als land wil nastreven. Ik meen dat we op dit vlak van Duitsland kunnen leren.

Ik ben benieuwd naar uw visie op de samenwerking met de federale collega's en de collega's uit de verschillende gewesten.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, u weet dat dit parlement via het Uitgebreid Bureau heeft beslist om een gezamenlijke commissie bijeen te roepen, toch als de Kamer, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest daarmee akkoord gaan. Wij zijn de eersten om dit goed te keuren, ik hoop dat de rest even snel zal zijn.

De heer Bothuyne heeft het daarnet goed verwoord. We hebben een gezamenlijke strategie nodig als we de doelstelling van 100 procent hernieuwbare energie in Vlaanderen en België willen halen. Niemand zal een boodschap hebben aan vechtpartijen tussen gewesten of tussen de gewesten en de federale overheid, maar dan moeten we er samen voor gaan.

De studie biedt een heel optimistisch toekomstbeeld. Dat doet ook wel eens deugd naast de vele doemscenario's in andere studies – zo konden we er onlangs opnieuw een lezen naar aanleiding van de bijeenkomst in Davos. 100 procent hernieuwbare energie in Vlaanderen is blijkbaar mogelijk en biedt ook heel wat opportuniteiten en bijkomende baten. Het gaat niet alleen over energie, maar ook over jobcreatie, gezondheidsbaten enzovoort. Het is een heel mooi en optimistisch toekomstbeeld, maar we zullen wel in actie moeten schieten.

We hebben samenwerking nodig met andere gewesten en de federale overheid, maar we zullen ook een duidelijk traject moeten uitstippelen met het oog op 2050, zeker als we denken aan de noodzakelijke elektrificatie tegen 2030 waarbij het grootste deel op groene stroom zou moeten draaien. Dat is een hoog ambitieniveau en dus moeten we in actie schieten. We hebben dan meer nodig dan wat we vandaag doen. We blijven nu wat steken in de mantra dat we een vernieuwd groenestroomcertificatensysteem hebben, dat weliswaar nog niet optimaal draait, we wachten nog steeds op de definitieve 'bending'-factoren terwijl het systeem al van kracht is sinds 1 januari. We blijven ook steken in de mantra van kostenefficiëntie op korte termijn. Dat is maar één element, we zullen veel verder moeten denken.

En dus, minister, is mijn concrete vraag nog niet hoe het traject eruit zal zien, want u zult het eerst nog moeten uitwerken, maar wel wanneer er meer duidelijkheid over zal bestaan.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Voorzitter, minister, het positieve aan deze studie is dat ze laat zien dat een omschakeling naar 100 procent hernieuwbare energie mogelijk is. We weten allemaal dat het vroeg of laat niet alleen mogelijk zal moeten zijn, maar ook nodig zal zijn. Onze eindige brandstoffen aardolie en aardgas en onze splijtstoffen zoals uranium houden ooit op,

ooit zijn de eindige voorraden uitgeput. We kunnen maar beter vroeg dan laat met de transitie beginnen, ook om plotse schokken te vermijden die zich zouden kunnen voordoen, zoals het fenomeen van ‘peak oil’.

Ik denk ook dat het nodig is om in de ontwikkeling van onze korte termijn en middellange termijn, ook de lange termijn voor ogen te nemen. Zo kunnen we vermijden dat we onszelf in een soort ‘lock-in’-situatie plaatsen waarbij we nu beslissingen nemen die de middellangetermijndoelstellingen die we tegen 2020 moeten halen van de Europese Unie wel realiseerbaar maken, maar die elk verbeterpotentieel daarna missen.

Ik geef u een voorbeeld. In Denemarken, waar de 100 procent hernieuwbare energie als doelstelling voor 2050 wel werd aanvaard, is men tot de conclusie gekomen dat men tot een verbod zou moeten komen van condensatieketels, en uiteraard ook van de klassieke atmosferische ketels die nog slechter presteren. Denemarken wil niet langer toestaan dat gezinnen investeren in een nieuwe condensatieketel, of atmosferische ketel, want die ketel staat er dan voor 15 à 20 jaar en biedt geen potentieel meer om te schakelen naar 100 procent hernieuwbare energie. Wel moet worden aangesloten op stadsverwarmingsnetten die gevoed worden door bijvoorbeeld geothermische warmte, of moeten gezinnen investeren in warmtepompen.

Maatregelen die een middellangetermijndoelstelling kunnen halen, maar die het potentieel voor een verbetering daarna niet meer in zich houden, moeten we eigenlijk uit de weg gaan. Dat kan door een vergezicht op lange termijn voor ogen te houden. En daarom, minister, zou ik ervoor willen pleiten dat u er ook bij uw collega, minister Schauvliege, bevoegd voor het klimaat, op aandringt dat het derde Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020, waarvan ze beloofd heeft het eind deze maand voor te leggen aan de Vlaamse Regering, ook een langetermijndoelstelling bevat. We vragen dat er een langetermijnperspectief in zit om te voorkomen dat we onszelf in een soort doodlopend straatje plaatsen met maatregelen die weliswaar onze doelstellingen tegen 2020 halen, maar die nadien de langetermijndoelstellingen tegen 2050 buiten bereik zouden plaatsen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, de studie toont aan dat een overschakeling naar 100 procent hernieuwbare energie tegen 2050 geen sciencefiction is. Zoals de heer Martens al heeft aangehaald, is dit technisch alvast een haalbare mogelijkheid. Dit is op zich al een belangrijke conclusie. Er zijn verschillende manieren om hieraan te werken. Ook dat is niet onbelangrijk. Het gaat dan om de exacte mix die moet worden ingezet om aan 100 procent te geraken.

Daarnaast is het niet onbelangrijk dat de studie aantoont dat het allemaal heel wat zou kosten. Tegen 2050 zou het om 300 tot 400 miljard euro gaan. Dat is geen gering bedrag. Dat is een andere zijde van diezelfde studie.

Hier staat tegenover dat we, zeker indien we de scenario’s volgen die op een redelijk aandeel van wind en zon zijn gebaseerd, voor onze energievoorzieningen veel minder afhankelijk van import worden. De omschakeling naar hernieuwbare energie zou meteen 20.000 tot 60.000 jobs kunnen opleveren.

Het vermelde bedrag betreft enkel de investeringen. Die investeringen leveren op het vlak van de energieaankoop tevens een aanzienlijke besparing op. Dit betekent dat de totale financiële impact veel kleiner wordt. Het zou ongeveer om een halvering gaan.

Daarnaast zijn nog een aantal bijkomende voordelen niet becijferd. Het gaat dan onder meer om de bijkomende tewerkstelling, de lagere kosten voor het vermijden en het opvangen van de opwarming van de aarde, de lagere luchtverontreiniging ten gevolge van die keuze, de kosten voor de gezondheidszorg en de exportmogelijkheden. De ontwikkelde technologische knowhow zou immers kunnen worden geëxporteerd. Dat zijn een aantal voordelen.

Het gaat om een aanzienlijk bedrag. We moeten dat bedrag echter halveren indien we bepaalde andere zaken ook in rekening brengen. Een aantal voordelen zijn niet meteen berekend, maar moeten in mindering worden gebracht. Het blijft een hoog bedrag, maar wat in mindering mag worden gebracht, is ook een redelijk bedrag.

Het lijkt me sowieso voorbarig vandaag al uitspraken te doen over welk scenario het beste scenario zou zijn. De studie is geen echte toekomstvoorspelling. De studie verkent een aantal paden langs dewelke we tegen 2050 tot 100 procent hernieuwbare energie kunnen komen. De concrete invulling is afhankelijk van de technologische evoluties en zal aan de hand van een aantal randvoorwaarden moeten worden afgewogen. Die randvoorwaarden omvatten onder meer de kostprijs voor de verschillende groepen energiegebruikers, de bevoorradingszekerheid, de veiligheid van het energiesysteem en de ecologische impact van een aantal van die technologieën.

Het lijkt me in elk geval nuttig verder te onderzoeken wat de marginale kosten zijn. Het gaat dan om de bijkomende kosten bovenop een bepaald niveau van hernieuwbare energie. Ik geef een voorbeeld. Het is best mogelijk dat een groot gedeelte van de bijkomende kosten worden veroorzaakt door het dichtrijden van de laatste kloof tussen 95 procent en 100 procent. Het lijkt me niet helemaal onlogisch dat de laatste marginale kosten om 100 procent te bereiken veel hoger liggen dan de kosten om grote sprongen voorwaarts te maken zonder al het niveau van 100 procent te bereiken. Mij interesseert het eens na te gaan wat we met welk budget kunnen doen als we al op een zeker percentage mikken en waar zich nu net de grote verhoging van de kosten bevindt. Waar zit de knik in de kosten precies? Dit zou ons belangrijke bijkomende informatie kunnen opleveren.

Wat groene stroom betreft, valt het in de studie sowieso op dat hernieuwbare energie in alle scenario's tegen 2030 het goedkoopst blijkt. We moeten ook die onderdelen van de studie even onder de loep nemen.

Uit de studie blijkt duidelijk dat we geen enkele technologie zullen kunnen uitsluiten. Bepaalde scenario's zetten natuurlijk meer in op de ene technologie dan op de andere technologie. Er is geen enkel scenario waarin een van de manieren om hernieuwbare energie te gebruiken overbodig kan worden gemaakt. We zullen altijd een mix nodig hebben. De vraag is dan voor hoeveel van welke technologie we kiezen. Aangezien we een grote doelstelling inzake hernieuwbare energie nastreven, zal de mix altijd nodig zijn om in de energiebehoeften te voorzien.

Los van al deze bedenkingen moeten we in eerste instantie op energiebesparing inzetten. Hoe minder energie we gebruiken, hoe lager onze energievraag en hoe gemakkelijker we ambitieuze doelstellingen kunnen bereiken en hoe gemakkelijker we het aanbod uit hernieuwbare bronnen kunnen halen.

Concreet heb ik mijn administratie de opdracht gegeven in 2013 een langetermijnvisie te ontwikkelen en een actieplan met betrekking tot hernieuwbare energie op te stellen. In dat verband zullen de resultaten van deze studie onder de loep worden genomen.

Vlaanderen is op het vlak van de energiebevoorrading uiteraard geen eiland. Het overleg met de federale overheid en met de andere gewesten is van groot belang. Dit overleg vindt plaats binnen de Energie Overleggroep Staat-Gewesten (ENOVER).

Ik wil ook vermelden dat de onrendabele toppen ondertussen zijn vastgelegd. Het besluit zal voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd. Ik hoop op een spoedadvies. We hebben volgens mij goede argumenten om dat aan te vragen. Het blijft natuurlijk altijd afwachten of de Raad van State de nood aan spoed erkent. Indien de raad de toezeggingen van de heer Sanctorem heeft gelezen, zal hij de nood aan spoed zeker erkennen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Indien blijkt dat de Raad van State daar oren naar heeft, zullen we de heer Sanctorum meer bij andere projecten moeten betrekken.

Ik dank de minister voor het antwoord. Het is moeilijk nu al concrete uitspraken te doen over wanneer welk scenario op welke manier zou moeten worden geïmplementeerd. Ik vind het alvast belangrijk dat de minister de nood aan een langetermijnvisie erkent en in het beleid opneemt.

Hoewel 2050 nog veraf lijkt, naderen we dit jaartal eigenlijk vrij snel. Het jaar 2030 is al heel nabij. Indien we een Vlaamse langetermijnvisie willen ontwikkelen, zullen we vooral voor de komende twintig jaar heel concreet moeten zijn. Dat is de termijn waarop een installatie tegenwoordig kan worden gebouwd en afgeschreven. Dat is in feite de termijn waarmee investeerders momenteel ook al rekening houden.

Het is dus belangrijk om in 2013 een langetermijnvisie te ontwikkelen, met uw administratie maar ook in de schoot van deze commissie. Zoals de heer Sanctorum ook zegt, zou de langetermijnvisie het best besproken en gedeeld worden met de collega's van het federale parlement en de andere gewesten. We hebben er alle baat bij om de dingen af te stemmen en gezamenlijk aan te pakken.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik ben natuurlijk blij dat u de studie 'Hernieuwbare energie tegen 2050' au sérieux neemt. Ze is dan ook in opdracht van onder meer uzelf uitgevoerd. Ik heb nog maar weinig concreets gehoord over wat u exact gaat ondernemen naar aanleiding van die studie. Nu is het zaak om een duidelijk traject uit te stippelen naar 2020 en 2030 en uiteindelijk 2050. Ik heb er alle begrip voor dat u nog geen details kunt geven over hoe het traject eruit zal zien – dat moet worden uitgewerkt –, maar u moet toch enig perspectief kunnen bieden over wanneer het traject zal worden uitgestippeld.

Minister Freya Van den Bossche: Ik vertelde het u daarnet al, maar u was toen in druk overleg met uw boeiende collega Bart Martens. In de loop van 2013 werkt de administratie een concreet actieplan voor hernieuwbare energie uit, met een langetermijnvisie. Zo zullen we de zaken niet op zijn beloop laten omdat het een plan is. De administratie werkt eraan en heeft daar enige tijd voor nodig. Ze begrijpt onder andere deze studie, maar zal ook nog andere mogelijke bronnen gebruiken om tot een degelijk en gedragen plan te komen. Het zal in deze commissie en in deze legislatuur dus nog besproken worden.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik kijk uit naar de resultaten van het actieplan, en het zal een boeiend maatschappelijk en economisch debat zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■